

DOI: <https://doi.org/10.51209/platform.1.9.2024.46-65>

УДК 784:[78.071.1Гаврилець+78.071.2Боднарук]

Вероніка Іванівна ЛЕВКО,

кандидат мистецтвознавства, доцент,

КЗВО КОР «Академія мистецтв

імені Павла Чубинського»,

Київ, Україна,

e-mail: nikalevko@gmail.com,

ORCID: 0000-0002-6946-0115

**ЕСТРАДНО-ПІСЕННА ТВОРЧІСТЬ
ГАННИ ГАВРИЛЕЦЬ
В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЖАННИ БОДНАРУК**

Анотація. У статті розглянуто жанр естрадної пісні в творчості української композиторки Ганни Гаврилець у контексті його музично-стильової диференціації та трансформації в інтерпретаційних версіях Жанни Боднарук – яскравої української естрадної вокалістки, голос якої подарував сценічне життя численним шедеврам українських сучасних композиторів. У статті вперше проаналізовано жанрово-стильові, образно-змістовні та музично-композиційні особливості естрадних пісень Ганни Гаврилець («Одна дощова пісня», «У ночі запитаю», «Осіння хуртовина», «Дівчина дощу»), а також охарактеризовано вокально-виконавський стиль їх інтерпретаційних версій у виконанні Жанни Боднарук. Особлива увага надається виконавським методам співачки в роботі над розкриттям музичного образу в зазначених піснях, в тому числі – у виборі та комбінації вокально-технічних засобів для побудови виконавської драматургії твору та поглиблення його образного змісту.

У статті також дана характеристика методам роботи аранжувальника Анатолія Карпенка над створенням стилістичних інтерпретацій музичних творів Ганни Гаврилець естрадного жанру. Виявлено, що композиторська стилістика пісень авторки дає можливість реалізуватись у форматі таких напрямків естрадної музики, як поп-фанк, джаз та блюз. У контексті аналізу пісенних композицій розглядаються також питання втілення образно-емоційної складової поетичного тексту та наявних у них образах природи музичними виражальними засобами як композитором, так і аранжувальником. Багата палітра різнопланових музично-поетичних образів естрадних пісень, що аналізуються в статті, свідчить про те, що Ганна Гаврилець як композитор не робила розмежування на «серйозний» та «легкий» жанри в своїй творчості, а з однаковою відповідальністю реалізовувала свою композиторську майстерність в обох жанрах сучасної музики – академічному та естрадному.

Ключові слова: музичне мистецтво, українська естрада, естрадна пісня, композитор, аранжування, вокальна інтерпретація, Ганна Гаврилець, Жанна Боднарук.

Вступ. Жанр естрадної пісні є унікальним за своїми функціями феноменом сучасного музичного мистецтва. Його феноменальність передусім полягає в тому, що як найпоширеніший та найбільш затребуваний сьогодні жанр він містить у собі особливу силу емоційно-психологічного впливу, яка, в свою чергу, втілюється за допомогою цілого комплексу музичних виражальних засобів. А вони, у свою чергу, залежать від роботи не тільки композитора і виконавця, а й від цілої проміжної ланки музичного виробництва: розробки аранжування, роботи в студії звукозапису над записом та обробкою голосу та інструментів, мікшування та інших стадій музичного

продакшну. Одночасно найважливішим феноменом жанру естрадної пісні стає завдяки таким якостям, як простота та доступність, що дозволяють дійти до серця будь-якого слухача, максимальна близькість почуттів та образів великій масі людей, гострота та актуальність втілюваної тематики, особлива проникливість та інтимність висловлювання тощо. Вражаюча оригінальність і творча натхненність, сила думки та щирість почуттів, здатність не лише резонувати особистим емоційним переживанням окремого слухача, а й згуртувати суспільство однією соціально-значущою, всенародно-масовою ідеєю – ось те, що визначає феноменальність цього жанру.

Постановка проблеми. Феноменальність жанру естрадної пісні не могла не звернути на себе увагу українських композиторів, які розпочинали свій шлях у мистецтві як автори, перш за все, академічної музики. Не стала виключенням у цьому аспекті й видатна українська композиторка Ганна Гаврилець (1958-2022 рр.). Як і багато інших її сучасників, вона проявила свою композиторську майстерність не тільки в жанрах академічної музики, але й в мистецтві естрадної пісні. Актуальність даної статті, по-перше, полягає в дослідженні саме цього жанру в творчості Ганни Гаврилець, а по-друге – дає можливість виявити те, як виконавські інтерпретації різних за жанром естрадних пісень композиторки втілюють та доповнюють образний зміст композиторського задуму. В даній статті ми звернемось до вокальних інтерпретацій творів Ганни Гаврилець у виконанні сучасної української естрадної співачки Жанни Боднарук.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість видатної композиторки Ганни Гаврилець неодноразово була темою наукових розвідок сучасних музикознавців. Найбільш повними на сьогодні дослідженнями творчості мисткині є дисертаційна праця

О. Полетаєвої «Ганна Гаврилець: жанрово-стильові аспекти творчості», в якій охоплено усі жанри, в яких працювала композиторка (в тому числі частково й жанр естрадної пісні) [6], та дисертація Т. Сухомлінової, де розглядається хорова творчість композиторки та зроблено спробу дати періодизацію її творчого шляху [9]. До появи цих ґрунтовних робіт творчий доробок видатної українки висвітлювався більшою мірою в рецензіях, музичній публіцистиці та періодиці, зокрема – в статтях та публікаціях Л. Кияновської, О. Корчової, Г. Степанченко, Ю Чекана та інших музичних критиків. Окремі аспекти творчості Ганни Гаврилець розглядалися у наукових працях С. Вавришука, І. Гарькавої, І. Коханик, Т. Маскович, М. Севериної, В. Степурка та інших вітчизняних музикознавців. Проте, саме естрадно-пісенний жанр був мало висвітлений у публікаціях, за винятком, хіба що, опублікованого інтерв'ю Т. Колотиленко та публікацій А. Луніної.

На відміну від досить широкого висвітлення творчої постаті Ганни Гаврилець у наукових виданнях, творчість тих естрадних артистів, у репертуарі яких звучали естрадні пісні композиторки, поки що не отримали уваги з боку мистецтвознавців, хоча в пресі та на сторінках мережі Інтернет про них є чимало інформативних статей. На нашу думку, постать обдарованої естрадної виконавиці, народної артистки України Жанни Боднарук вартує того, щоб присвятити їй окреме наукове дослідження. Висвітлення саме її вокальних інтерпретацій естрадних композицій Ганни Гаврилець є актуальним у наш час з позиції як музикознавства, так і естрадознавства – відносно молодій гілці в дослідженні української музичної культури, що нині активно розвивається.

Мета роботи – проаналізувати доробок Ганни Гаврилець у жанрі естрадної пісні в інтерпретаційних версіях Жанни Боднарук.

Виклад основного матеріалу. Творчість українських композиторів ХХ ст. дуже часто поєднує в собі як академічні, так і естрадні жанрово-стильові напрямки. Свій слід в українському мистецтві пісенної естради залишили такі представники академічної композиторської спільноти, як І. Карабиць, брати А. Кос-Анатольський, П. та Г. Майбороди, І. Поклад, М. Скорик, І. Шамо та багато інших. Відомі їх естрадні пісні на вірші видатних українських поетів А. Малишка, Б. Олійника, Ю. Рибчинського, В. Сосюри та інших. Усі естрадно-вокальні композиції зазначених вище авторів, що є дуже різноманітними за жанрово-стильовими параметрами, об'єднує одна риса, а саме – глибинний зв'язок із мелоінтонаціями українського музичного фольклору. Дійсно, щирість та гранична відкритість почуттів є ознакою, невід'ємно властивою естрадним музичним жанрам, яку можливо в повному обсязі передати тільки тією музичною мовою, що є найбільш близькою її автору. Для всіх українських композиторів, які звертались до цього жанру, такою є саме музична мова українського народу. В усіх авторів вона трансформується по різному та виявляється у більшій чи меншій мірі, проте завжди лежить в основі їх музичного мислення.

У творчості академічних композиторів, імена яких засяяли на українському музичному «олімпі» в останні десятиліття ХХ ст., так само присутній жанрово-стильовий діалог академічних та неакадемічних музичних жанрів. Це пов'язано з тим, що дуалізм академічної та естрадної музики складає одну з соціокультурних проблем сучасності у зв'язку з особливим статусом популярного мистецтва, що актуалізує питання про його призначення, зміст та

художньо-естетичні принципи. Такі своєрідні діалоги пов'язані не тільки зі зверненням окремо до академічних жанрів і окремо до естрадних жанрів, а також і до змішування обох видів музичного мистецтва в одному творі. Прикладом цього музична творчість С. Пілютикова, де стилістика рок-музики окремо виявляється як в їхній спільній з композитором С. Зажитьком роботі над рок-альбомом «Двічі народжений» (2016 р.), так і в його симфонічній творчості, прикладом чого може бути його концерт для контрабаса з оркестром «Ліпше замри, коли дракон співає» (2018 р.). Окрім С. Пілютикова та С. Зажитька, до жанрів популярної музики звертались також композитори У. Бекіров, І. Кириліна, А. Комлікова, Б. Севастьянов, Ю. Шевченко, О. Шмурак та багато інших.

Не оминула увагою жанри популярної музики у своїй творчості й відома українська композиторка Ганна Гаврилець. У статті, присвяченій творчій особистості мисткині, дослідниця сучасної української музики А. Луніна відзначає те, що перший прояв інтересу до жанрів пісенної естради у композиторки був пов'язаний із театром. Це сталося наприкінці 1980-х рр., коли молодій композиторці запропонували «написати музику до вистави за п'єсою Юрія Щербака «Наближення» про українського кібернетика, академіка Віктора Глушкова, яку ставили у Чернівецькому академічному обласному українському музично-драматичному театрі імені Ольги Кобилянської [5]. За задумом режисера, один з героїв вистави мав заспівати пісню. «Виникла проблема, оскільки до цього композиторка ніколи не писала нічого подібного. До того ж, їй не роз'яснили характер музики, вона навіть не знала тексту пісні, який мала музично оформити. І тоді вирішила погортати збірку поезій Ліни Костенко, обрала вірш і написала свою першу пісню “Не говори печальними очима”. В результаті вистава пройшла дуже добре, а

звучання пісні збіглося з кульмінацією драми» [5]. Успіх музичного супроводу до вистави надихнув молоду композиторку на створення ще двох пісень («Мольба» на вірші Д. Павличка та «Осіньна пісня» на вірші Л. Костенко).

Як згадувала в одному з інтерв'ю сама Ганна Гаврилець, її кар'єра композиторки-піснярки, яка розвивалась паралельно з її шляхом в академічній музиці, розпочалася зі знакового фестивалю «Червона рута» 1989 р. [3]. За кілька місяців до фестивалю відбулась її зустріч зі співаком Віталієм Свиридом. «До цього в мене вже було написано дві пісні. Не в розрахунку на якогось конкретного виконавця чи випадок, вони виникли самі собою: “Не говори печальними очима” та “Осіньна пісня” на вірші Ліни Костенко. Я їх показала Віталію, вони йому дуже сподобалися, а він на той час був одержимий ідеєю підготовки до фестивалю “Червона рута”. На фестивалі Віталія було відзначено дипломом, а моя пісня “Мольба” на вірші Дмитра Павличка стала піснею-лауреатом “Червоної рути”», – згадувала авторка [3]. Таким чином, ми бачимо, що перше визнання Ганни Гаврилець здобула саме як естрадна композиторка. І вже після цього успіху музичні критики звернули увагу і на її академічну творчість [6, с. 22]. У подальші роки жанр естрадної пісні в творчості Ганни Гаврилець завжди стояв поруч із жанрами академічної музики. Ці два жанри існували паралельно, проте, сама композиторка більше віддавала перевагу все ж академічній музиці. Проте, за думкою А. Луніної, «легка естрадність тією чи іншою мірою дається взнаки в різних її творах» [4]. В аспекті інтегрування «естрадної інтонації» в авторську інтонаційну мову композиторки» дослідниця відзначає впливи естрадності на такі твори, як «Осіньна пісня» для тенора-саксофона та фортепіано (1996 р.), хорова композиція «Ти до мене прийшла» на вірші Василя

Симоненка (1998 р.), Струнний квартет «До Марії» (1999 р.), симфонічна поема «Знаки» (2013 р.) [4].

З естрадно-пісенною творчістю Ганни Гаврилець були пов'язані 1990-і рр. у розвитку жанру української авторської пісні. У період з 1989 по кінець 1990-х рр. нею було написано понад 30 естрадних пісень на вірші знаних українських поетів, а саме – Л. Костенко («Не говори печальними очима», «Осіння пісня», «Хай буде легко», «Послухаю цей дощ», «Осіння хуртовина», «Але про це не треба говорити»), Д. Павличка («Мольба»), Ф. Млинченка («Мокрий блюз», «У ночі запитаю»), В. Симоненка («Україні», «Ти до мене прийшла»), Б. Олійника («За тобою»), О. Кононенко («Мамо, дайте грошей», «Круговерть», «Дівчина дощу»), Й. Фиштика («Світ для двох»), В. Стольникова («Хай святиться отче ймення»), а також Б. Чіпа («Одна дощова пісня») та інших авторів [6, сс. 261-262].

Якщо говорити загалом про естрадно-пісенну творчість Ганни Гаврилець, можна відмітити одну з рис, яка характерна загалом для неакадемічної творчості українських композиторів, а саме «вплив західноєвропейського вокального мистецтва, зокрема, поєднання академічного та естрадного вокалу» [1]. І в її естрадних композиціях, і в академічних вокальних жанрах проявилось яскраве мелодичне обдарування авторки, глибинний зв'язок із українським фольклором, креативне гармонічне мислення та надзвичайно широке коло різноманітних образів. Характеризуючи образність естрадних пісень Ганни Гаврилець, українська музикознавиця О. Полетаєва вказує на часту присутність образів природи в її творах. Наприклад, у пісні «Осіння хуртовина» на слова Л. Костенко «тематика згаслого кохання, спогади про яке навіює осіння природа з її різнобарв'ям айстр – одного із символів осені» [6, с. 165].

Розкриття та повноцінне втілення образу є одним із найважливіших завдань виконавської інтерпретації. У жанрі естрадної пісні виконавець-вокаліст є одним із співучасників творчого процесу втілення творчого задуму композитора. Саме тому для кожного композитора-пісняра є такою важливою співпраця з вокалістом. Знайти саме того виконавця, який здатен відчувати творчий задум автора та зробити справді яскраву образну інтерпретацію його музики на сцені є найвагомим елементом успіху пісенного твору для кожного автора. Окрім Віталія Свирида, творчу співпрацю з яким композиторка пронесла через усе життя, для Ганни Гаврилець, на нашу думку, такою стала яскрава естрадна співачка, Народна артистка України Жанна Боднарук.

Жанна Боднарук є самобутньою естрадною артисткою, виконавська манера якої поєднує такі стилі, як поп-фолк, блюз, джаз та ф'южн. До свого репертуару вона завжди включає пісні українських композиторів, які активно популяризує. Окрім естрадних пісень Г. Гаврилець, в репертуарі Ж. Боднарук чільне місце посідають вокальні композиції А. Карпенка, А. Кос-Анатольського, В. Михайлюка, Л. Тельнюк, А. Шустя та інших українських авторів. Одночасно в її репертуарі є численні пісні англійською, французькою, італійською, іспанською, португальською, польською, грузинською, фінською мовами. Практично всі аранжування пісень інших авторів для співачки робить А. Карпенко, в тому числі й аранжування пісень Г. Гаврилець. Такі естрадні пісні композиторки, як «Дівчина дощу», «За тобою», «Круговерть» та «Осінь хуртовина», увійшли до сольного альбому Жанни Боднарук «Твір моїх мрій», що вийшов 1995 р. (перевидано на CD 2000 р.), а композиції «Одна дощова пісня», «У ночі запитаю», «Хай святиться отче

ймення» – до альбому «З роси й води» (2000) [6, сс. 257-258].

Зупинимось на композиційному та інтерпретаційно-виконавському аналізі обраних естрадних пісень Ганни Гаврилець у виконанні Жанни Боднарук. Першою розглянемо естрадну композицію «Одна дощова пісня», написану на слова Бориса Чіпа. Пісня увійшла, як уже було сказано, до сольного альбому Ж. Боднарук «З роси й води», що вийшов 2000 р. Жанрову основу пісні можна визначити як ліричну пісню-баладу про кохання, зміст якої пов'язаний з образом дощу, що використовується як метафора та підсилювач почуттів ліричної героїні пісні про почуття втраченого кохання, надію на зустріч та розлуку. Окрім численних метафор, текст Бориса Чіпа насичений епітетами, алегоріями, порівняльними зворотами та іншими виражальними поетичними засобами, які підкреслюють загальний ностальгічно-елегічний образний зміст твору. Автором аранжування композиції «Одна дощова пісня» є Анатолій Карпенко, який стилістично наблизив оригінальний вокальний твір до фанково-блюзового звучання. В аранжуванні поетичний образ дощу підкреслюється тембрами електронного фортепіано та високою перкусією. Форма композиції «Одна дощова пісня» є досить типовою для більшості естрадних пісень: вступ, куплети, які чергуються з приспіваними (кожен із куплетів складається з двох строф), інструментальний бридж та вокаліз-імпровізація в коді. У пісні є кілька хвиль динамічного розвитку, які реалізуються засобами роботи над фактурою аранжування, проте загалом характер твору не відходить далеко від спокійного витончено-синкопованого фанкового саунду.

Цікавою є вокальна інтерпретація пісні співачкою Жанною Боднарук. Вона майстерно застосовує досить широкий арсенал виконавських вокальних засобів, а саме

мелодекламацію, елементи свінгування, блюзового глісандування (на VI# ступені) та синкопування, філірування, вібрато та інші технічні прийоми. Вокальні засоби філігранно вплітаються у синкоповану фактуру повільного фанку, створюючи елегійний настрій ліричного роздуму та витончено втілюючи образний зміст твору. Найбільш напруженим, кульмінаційним моментом у розгортанні вокальної лінії є імпровізація після останнього куплету, яка поступово переходить у коду. У своїй імпровізації Жанна Боднарук продовжує розвивати образно-емоційний зміст куплетів та приспіву, додаючи в нього нові суто музичні нюанси та образи, чим доповнює інтерпретацію творчого задуму Ганни Гаврилець та розкриває в ньому нові підтексти.

Розглянемо ще одну пісню Ганни Гаврилець із цього ж альбому – «У ночі запитаю» на слова Федора Млинченка у виконанні Жанни Боднарук та в аранжуванні Анатолія Карпенка. Жанр цієї пісні так само наближений до ліричної балади, проте зміст поетичного тексту тут є більш філософським. У тексті вірша роздуми ліричної героїні розкривають тему самотності, звучать питання без відповіді («Чому на горі нам щастить?»), а образи ночі, свічі, «нічної молитви», «храмової печалі» спонукає на асоціації зі зверненням до Бога в пошуках відповідей на ці запитання. Структура пісні так само є доволі типовою для естрадно-пісенного жанру: куплетно-приспівна форма з інструментальним програвом між другим і третім куплетами. Принцип розвитку аранжування побудований на поступовій динамізації фактури завдяки додаванню нових тембрових ліній, що поступово ущільнює звучання та виводить до кульмінації у момент виходу в інструментальне соло.

Основою мелодизму музичної мови Ганни Гаврилець тут є народнопісенні інтонації, які в аранжуванні

природньо поєднуються з естрадно-фанковою стилістикою. У своїй інтерпретації пісні «У ночі запитаю» Жанна Боднарук підкреслює тембральними фарбами голосу цю подвійну жанрову природу. Одночасно її виконавська інтерпретація майстерно передає зміст поетичного тексту такими вокально-виражальними засобами, як зміна тембру в залежності від змісту слів, продумане інтонування та мелодекламування ключових слів тексту, темброва динамізація драматургії розгортання поетичного змісту у вокальній партії: від ліричного, тендітного початку в першому куплеті до використання щільного тембру з підголосками бек-вокалу в кульмінаційних моментах пісні ближче до кінця.

Звернемось тепер до більш раннього альбому Жанни Боднарук «Твір моїх мрій», що вийшов 1995 р. Якщо розглядати альбом в цілому, то стилістика максимально різноманітна – від класичної естрадної до джазової, на відміну від більш пізнього естрадно-фанкового «З роси й води». Кожна пісня альбому є унікальна за жанрово-стильовими якостями та драматургічними рішеннями аранжування. Так само стилістично різнобарвно тут звучать й твори Ганни Гаврилець в аранжуванні Анатолія Карпенка. Сюди увійшли світло-лірична за характером джазова балада «Осіння хуртовина» на слова Ліни Костенко, полістилістична пісня «За тобою» на вірші Бориса Олійника та запальні фанкові композиції «Дівчина дощу» і «Круговерть» на слова Олексія Кононенка. Розглянемо дві контрастні за характером пісні «Осіння хуртовина» та «Дівчина дощу».

За жанром «Осіння хуртовина» є романсом, адже тут присутні такі характерні риси цього жанру, як помірний темп, мелодія широкого дихання, загально елегійний настрій, змістовна насиченість оповідального за характером тексту. Стилiстика є джазовою, на що вказують насичена

септакордами та ускладненими акордами гармонія, характерний «блукаючий» синкопований рух басу, ритм-секція (перкусія, ритм-гітара), що акцентує слабкі напівдолі метру і тим самим посилює синкопований «грув» звучання фактури акомпанементу, а також, що найголовніше, – імпровізаційність в аранжуванні як у сольних інструментальних епізодах, так і в лініях підголосків у загальній фактурі супроводу. Імпровізаційністю та блюзовим свінгуванням насичена також і вокальна партія у виконанні Жанни Боднарук. Форма композиції не є типовою для естрадних пісень, а більш наближена до складної двочастинної структури. Тут є два куплети з приспівом, після кожного з яких звучить інструментальне соло (сольна імпровізація саксофона після першого, розгорнута вокальна імпровізація на фоні проведення теми у струнних – після другого), що робить сприйняття кожного куплету з приспівом як окремих структурних розділів. Музичний матеріал вступу трансформується наприкінці коди, створюючи своєрідну темброво-гармонічну арку.

Якщо розглядати вокальну партію, то ми чуємо, що Жанна Боднарук виконує цю пісню-романс у джазовій манері, з вільним свінгуванням та характерним блюзовим інтонуванням, бендингом та глісандо. За допомогою таких прийомів, як філірування, мелізматика та вібрато, вокалістка створює цікаві темброві рішення не тільки на довгих витриманих нотах, а й на музичних фразах у цілому, майстерно вписуючи тембр голосу в загальне ціле фактури голосів аранжування. Саме тому імпровізація солістки в другому інструментальному епізоді звучить настільки природньо, і навіть текст, який звучить після вокалізу, сприймається як продовження вокального імпровізування. Якщо говорити про темброву драматургію вокальної партії в цілому, то чуємо її узгодженість із динамікою розвитку аранжування: від тендітного субтону в першій частині з

більш прозорим аранжуванням супроводу до посилення тембрової динаміки голосу та додавання мелізматика у другій частині, де фактура аранжування стає більш насиченою. Загалом інтерпретація солісткою Жанною Боднарук вокальної партії поглиблює елегійно-оповідальний настрій пісні «Осінь хуртовина».

Інша пісня, «Дівчина дощу», є контрастною як за загальним настроєм і змістом, так і за жанрово-стилістичними параметрами. Розглянемо змістовність образу дощу в цій вокальній композиції та порівняємо його з проаналізованою вище піснею «Одна дощова пісня». Тут образ дощу трактований у кардинально протилежному змісті – як світлий, мрійливий образ «теплого літнього дощу». Він символізує чисті почуття кохання, він «струмить по плечах» так само, як почуття кохання заповнює всю свідомість ліричної героїні, спонукаючи її до танцю («Я танцюю дощ»). Стилістика тут наближена до поп-фанку, за жанром – це танцювальна пісня. Характерна для фанку ритміка відчувається вже у вступі, коли вступає характерний «фанкуючий» бас на тлі пульсуючого синкопованого ритму в партії ритм-секції та ритм-гітари. Цей активний синкопований досить швидкий пульс зберігається протягом усієї пісні, і на нього накладаються візерунки підголосків різних тембрів аранжування. Вокал вступає так само з активною синкопованою мелодією куплету, природньо поєднуючись із ритмічними структурами аранжування. Незважаючи на легкий і танцювальний характер пісні, гармонічна мова тут не є простою. Окрім того, що гармонічна вертикаль тут базується на септакордах та акордах із замінами та доданими тонами, тональний план так само є досить розвиненим: тут активно використовуються відхилення, співставлення мажорного та мінорного ладів, тональні зсуви в далекі тональності та раптові модуляції. Разом із

тембральним різнобарв'ям аранжування, таке ладотональне розмаїття створює надзвичайно яскраві музичні образи.

Вокальні рішення інтерпретації Жанни Боднарук доповнюють цей «образний калейдоскоп». Співачка використовує свій голос як потужний музичний інструмент, застосовуючи широкий арсенал вокально-виражальних засобів. Наприклад, перша фраза «я танцюю дощ, танцюю літній дощ, танцюю дощ», де тричі повторюється одні й ті ж самі слова, виконується співачкою з різною агогікою та штрихами, чим нівелюється однаковість тексту. Відповідно інші рядки віршу, де є повтори слів, аналогічно інтонуються з використанням різних та контрастних вокальних прийомів: зміною акцентів та артикуляційних штрихів (маркато, легато, стакато), комбінування блюзової синкопованої манери, легкого бендингу, декламаційності та широкого відкритого мелодичного співу. Загалом, майстерність аранжування, вокального рішення яскраво доповнюють той світлий ліричний образ, який створила Ганна Гаврилець у своїй пісні «Дівчина дощу».

В усіх чотирьох проаналізованих естрадних піснях Жанни Гаврилець є одна спільна риса: побудова музичного образу на основі закладених у текстах образах природи – дощу, хуртовини, ночі, осені, літа тощо. Музика як вид мистецтва безпосередньо пов'язана з втіленням людських емоцій, і в тому числі – пов'язаних із відображенням душевного стану ліричних героїв, орієнтованого на контакти зі світом природи та діалогу з ним. Метафоричність та психологічність семантики поетичних засобів втілення образів навколишнього світу в текстах проаналізованих вокальних творів Жанни Гаврилець у поєднанні з емоційно-виражальними можливостями музики та майстерністю виконавської інтерпретації Жанни Боднарук разом виявили ще одну феноменальну якість жанру естрадної пісні, що полягає в здатності малювати

музикою в уяві слухача яскравий образний світ української поезії.

Висновки. Естрадні пісні видатної української композиторки Ганни Гаврилець є яскравим прикладом різноплановості музичного обдарування авторки. Створені в останньому десятилітті минулого століття, ці вокальні композиції увійшли в скарбницю української естради як високохудожні зразки пісенного жанру. Пісні Ганни Гаврилець пов'язані з тим періодом розвитку вітчизняної естради, коли відбувалось становлення високохудожньої авторської естрадної пісні, де на першому плані був важливим змістовний аспект, а не комерційний успіх. Багата палітра різноманітних музичних образів, які ми побачили у проаналізованих піснях, свідчить про те, що Ганна Гаврилець як композитор не робила розмежування на «серйозний» та «легкий» жанри в своїй творчості, а однаково ґрунтовно реалізовувала свою композиторську майстерність в обох напрямках сучасної музики – академічному й естрадному. Її естрадні пісні по праву можна назвати високохудожніми музичними творами.

Виконання естрадних композицій Ганни Гаврилець українською співачкою Жанною Боднарук є прикладом майстерного втілення творчих ідей композиторки. Багата палітра вокальних засобів і прийомів дозволила виконавиці створити довершені за формою та змістом інтерпретації образного світу пісень композиторки, додавши до нього в тому числі й свої власні музичні ідеї. На нашу думку, це і є тією творчою співпрацею автора й виконавця, яку можна назвати співтворчістю. Адже не кожен вокаліст здатен розкрити найтонші нюанси творчого задуму композитора, імпровізаційно розвинути його і поєднати це з настільки вдалим і влучним прочитанням авторського музичного тексту.

Список використаної літератури:

1. Брайченко Т. Поетика академічних і естрадних пісень у сучасних українських авторів. Культура і сучасність: альманах. 2019. № 2. Сс. 39-43.
2. Калениченко А. Боднарук Жанна Любомирівна. Українська музична енциклопедія. Т. 1: А-Д. Київ: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2006. С. 232.
3. Колотиленко Т. Ганна Гаврилець: «Думаю, що написання пісень не вважатиму за втрачений час». Музика. Український інтернет-журнал. 11.11.1995.
URL: <http://surl.li/euinvd>
4. Луніна А. Ганна Гаврилець – ностальгійні спогади, авторське самоспоглядання і коментарі-рефлексії... Музика. Український інтернет-журнал. 20.11.2023.
URL: <http://surl.li/kkrney>.
5. Луніна А. Про Ганну Гаврилець без пафосу і зайвих слів... Музика. Український інтернет-журнал. 01.06.2022.
URL: <http://surl.li/komlng>.
6. Полетаєва О. Ганна Гаврилець: жанрово-стильові аспекти творчості: дис. ... доктора філософії: 025 – Музичне мистецтво. Київ, 2022. 325 с.
7. Полетаєва О. Звуковий образ осені у творчості Ганни Гаврилець. Сучасні соціокультурні процеси: компетентісно-аксіологічний аспект: III Всеукраїнська наук.-практ. конф. (Полтава, 10-11 листопада 2021 р.). Полтава: Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка, 2021. Сс. 155-158.
8. Рудаков М. Жанна Боднарук. Українські пісні. 29.06.2004. URL: <https://www.pisni.org.ua/persons/233.html>.
9. Сухомлінова Т. Хорова творчість Ганни Гаврилець у контексті Новітнього Відродження національного музичного мистецтва: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 – Музичне мистецтво. Харків, 2016. 259 с.

Veronika I. LEVKO,
PhD in Arts, Associate Professor,
Kyiv Regional Council
“Pavlo Chubynsky Academy of Arts”,
Kyiv, Ukraine,
e-mail: nikalevko@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-6946-0115

**VARIETY SONG CREATIVITY OF
HANNA HAVRYLETS
IN THE INTERPRETATION OF ZHANNA BODNARUK**

Abstract. The article examines the variety song genre in the work of the Ukrainian composer Hanna Havrylets in the context of its musical and stylistic differentiation and transformation in the interpretive versions of Zhanna Bodnaruk, a bright Ukrainian variety singer whose voice gave stage life to numerous masterpieces of modern Ukrainian composers. For the first time, the article analyzes the genre, stylistic, figurative, meaningful and compositional features of variety songs by Hanna Havrylets (“One Rain Song”, “At Night I’ll Ask”, “Autumn Blizzard”, “Rain Girl”), and also characterizes the vocal performance style of their interpretive versions performed by Zhanna Bodnaruk. Special attention is paid to the performing methods of the singer in the work on the disclosure of the musical image in the mentioned songs, including the selection and combination of vocal techniques for building the performance dramaturgy of the work and deepening its figurative content.

This article also describes the work methods of the arranger Anatolii Karpenko on the creation of stylistic interpretations of musical works by Hanna Havrylets of the variety genre. It was found that the compositional style of the author's songs makes it possible to realize them in the format of

variety music, such as pop-funk, jazz and blues. In the context of the analysis of song compositions, the question of the embodiment of the figurative and emotional component of the poetic text and the images of nature present in them with musical means of expression by both the composer and the arranger is also considered. The rich palette of diverse musical and poetic images of variety songs analyzed in the article indicates that Hanna Havrylets as a composer did not distinguish between «serious» and «light» genres in her work, but with the same approach realized her compositional skill in both genres – classical and variety music.

Key words: musical art, Ukrainian variety art, variety song, composer, arrangement, vocal interpretation, Hanna Havrylets, Zhanna Bodnaruk.

References:

1. Braichenko, T. (2019). Poetyka akademichnykh i estradnykh pisen u suchasnykh ukrainskykh avtoriv [Poetics of academic and variety songs by modern Ukrainian authors]. *Kultura i suchasnist*, 2, 39-43 [in Ukrainian].
2. Kalenychenko, A. (2006). Bodnaruk Zhanna Liubomyrivna [Bodnaruk Zhanna Liubomyrivna]. *Ukrainska muzychna entsyklopediia*, 1, 232 [in Ukrainian].
3. Kolotylenko, T. (1995). Hanna Havrylets: “Dumaiu, shcho napysannia pisen ne vvazhatymu za vtrachenyi chas” [Hanna Havrylets: “I think that writing songs will not be considered wasted time”]. *Muzyka. Ukrainskyi internet-zhurnal*. Available at: <http://surl.li/doaykz> [in Ukrainian].
4. Lunina, A. (2023). Hanna Havrylets – nostalhiini spohady, avtorske samospohliadannia i komentari-refleksii... [Hanna Havrylets – nostalgic memories, author's introspection and comments-reflections...]. *Muzyka. Ukrainskyi internet-zhurnal*. Available at: <http://surl.li/uxsjoa> [in Ukrainian].

5. Lunina, A. (2022). Pro Hannu Havrylets bez pafosu i zaivvykh sliv... [About Hanna Havrylets without pathos and unnecessary words...]. Muzyka. Ukrainskyi internet-zhurnal. Available at: <http://surl.li/mzgdxi> [in Ukrainian].
6. Polietaieva, O. (2022). Hanna Havrylets: zhanrovostylovi aspekty tvorchosti [Hanna Havrylets: genre and style aspects of creativity]. PHD thesis. Kyiv [in Ukrainian].
7. Polietaieva, O. V. (2021). Zvukovy obraz oseni u tvorchosti Hanny Havrylets [The sound image of autumn in the works of Hanna Havrylets]. Suchasni sotsiokulturni protsesy: kompetentnisno-aksiolohichni aspekty, 155-158. Poltava: Poltavskyi natsionalnyi pedahohichniy universytet im. V. H. Korolenka [in Ukrainian].
8. Rudakov, M. (2004). Zhanna Bodnaruk [Zhanna Bodnaruk]. Ukrainski pisni [Ukrainian songs]. Available at: <https://www.pisni.org.ua/persons/233.html> [in Ukrainian].
9. Sukhomlinova, T. (2016). Khorova tvorchist Hanny Havrylets u konteksti Novitnoho Vidrozhennia natsionalnoho muzychnoho mystetstva [The choral work of Hanna Havrylets in the context of the New Revival of national musical art]: Candidate's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].